

Terug naar de vrijheid van meningsuiting:

- als psychosociaal counsellor juich ik die toe zijnde een uiting van het eigen 'ik' van een persoon die zich ontworstelt aan de door anderen opgelegde beperkingen
- als jurist meen ik dat elke vrijheid zijn beperking kent zodra een ander grondrecht in het geding komt c.q. waarin een ander schade lijdt.
- vanuit politiek oogpunt (ik acht mijzelf een anarchist in de originele betekenis van het woord: ik meen dat een overheid zéér terughoudend aan regelgeving zou moeten doen) denk ik dat onze grondwet voldoende leidraad is.

Heeft de lezer het inmiddels door?

Uit deze discussie komen we niet met een absoluut gelijk, want immers het is een kwestie vanuit welk perspectief je naar de zaak kijkt en bovendien: met welke emoties dat gepaard gaat. Elke discussie waarin men niet met respect naar de ander luistert, is een verloren kans op een vreedzaam samenleven ('coëxistentie' in de Koude Oorlogsjaren...).

Wellicht zou een spoedcursus RET voor alle betogers die hun mening kracht bijzetten door materiele schade te veroorzaken aan andermans eigendommen een aardige zet zijn. Dat zou ook onze geestelijke gezondheid weer werk verschaffen, hoewel die niets te vrezen hebben van het openstellen van onze grenzen voor werkwilligen over de nationale grenzen. Hoe het U ook vergaat: gaat in vrede, een uitspraak die ik zowel in de Bijbel als in de Koran tegenkwam, toch aardig als de verschillen lijken te berusten op overeenkomsten.

Als we ons dat realiseren dan komt het misschien nog wel goed.

Wilt u reageren? Mr. Helen@gawab.com

De Ontmoeting

“De Ontmoeting biedt, op basis van christelijke naastenliefde, professionele hulp aan dak- en thuislozen, uitgaande van de behoeften en mogelijkheden van de cliënt”, zo vermeldt de website. Over het dienstencentrum van de Ontmoeting, gevestigd aan de 's Gravendijkwal in Rotterdam, horen we enthousiaste verhalen van mensen die van De Ontmoeting gebruik hebben gemaakt. Hoog tijd voor Denkraam om er eens een kijkje te gaan nemen.

Het interview

In het kantoor, drie deuren verderop, worden we ontvangen door Maarten Tanis, hoofd van het dienstencentrum. “In 1988 is de Ontmoeting officieel gestart, op initiatief van twee dominees”, aldus Maarten. Er was veel ellende in de stad, en vanuit de reformatorische kerk wilden de dominees wat aan deze ellende doen. Er zijn veel gesprekken gevoerd door het hele land, wat heeft geleid tot de oprich-

interview

ting van 'De Ontmoeting' in 1988. Destijds bestond De Ontmoeting uit twee werknemers en een aantal vrijwilligers. Beleidsplannen waren er niet. Het werk bestond voornamelijk uit straatwerk, het opzoeken van mensen. Het heeft ongeveer twee jaar geduurd om iets op te bouwen. In 1990 wilde De Ontmoeting een pand betrekken aan de Oude Dijk in Kralingen (Rotterdam), maar stuitte op veel protest uit de buurt. Dit protest ging zo ver dat het pand in de fik is gezet.

Na goed zoeken en overleg met de deelgemeente is het pand op de 's Graven-dijkwal betrokken. Protest van de buurtbewoners hier kwam er toen er plannen kwamen voor een gebruikersbus. Door deze ervaring, en omdat de Ontmoeting wil werken vanuit de anonimiteit, worden buurtbewoners nu pas zo laat mogelijk geïnformeerd. Er wordt echter wel volledige openheid gegeven als er om gevraagd wordt.

De Ontmoeting heeft haar wortels in de reformatorische kerk. Een derde van het budget bestaat uit donaties van de achterban. Ook voor het pand is destijds door de achterban een flinke enveloppe gegeven. De achterban is vrij groot: de nieuwsbrief wordt in een oplage van 25.000 stuks verspreid. Het project is vanuit idealisme gestart en wordt met een warm hart gedragen. "Toch krijg je in de dagelijkse praktijk te maken met de harde realiteit", aldus Maarten, "Ik zelf blijf echter aan de idealistische kant."

Erkenning vanuit de (gemeente-)politiek is hard nodig, maar zeker niet altijd vanzelfsprekend geweest. De gemeente Rotterdam wilde oorspronkelijk niet doen aan erkenning van De Ontmoeting, er waren immers al organisaties voor opvang van dak- en thuislozen. Er waren zelfs rechtszaken nodig om erkenning van de gemeente af te dwingen. "Waarom krijgen organisaties als het Leger des Heils en het Centrum voor Dienstverlening wel geld, en De Ontmoeting niet? Er zou toch sprake moeten zijn van gelijkwaardigheid."

De financiering is niet altijd even makkelijk geweest. Toch is De Ontmoeting mensen blijven aannemen, zelfs toen op een dag de directeur kwam vertellen dat het die maand lastig werd om de salarissen te betalen. Dat was in de jaren 1998 – 2000, een moeilijke tijd voor de Ontmoeting. Er is veel geïnvesteerd in netwerken en contacten met de gemeente. De Ontmoeting wilde uitbreiden met de opvang van 8 naar 12 dagdelen, iets waar de gemeente niet aan wilde. Dit heeft er toe geleid dat de SPG en de Christen Unie in 2000 een motie hebben

ingediend tot subsidie. Deze is met slechts één tegenstem aangenomen, hetgeen een doorbraak betekende voor de erkenning van De Ontmoeting. Dit betekende onder andere de lancering van het eerste digitale trapveld voor daklozen. Het was de tijd van 'e-zones' (internetcafés) in de stad, en uit een enquête onder de doelgroep bleek dat mensen wat wilden met internet. De Ontmoeting heeft de stoute schoenen aangetrokken en een aanvraag ingediend. De eerste e-zone voor daklozen was een feit, kranten kopten in met 'Thuislozen met Homepage'. "Het blijkt maar weer dat mensen daklozen voornamelijk kennen als 'zwerfers', niet als websitebouwers" verzucht Maarten.

In de pionierstijd werd er veel op straat gewerkt, mensen benaderd. Na deze tijd heeft De Ontmoeting zich naar binnen gekeerd, met vragen als 'hoe organiseren we onszelf?' Sinds zo'n jaar of vijf werkt weer 'outreaching' (naar buiten gericht). Het dienstencentrum biedt opvang aan 30 tot 40 bezoekers. Mensen kunnen er eten, telefoneren, koffie en thee drinken, douchen én internetten. Er kan goedkoop een kluisje worden gehuurd. Mensen krijgen bij binnenkomst een gesprek met een maatschappelijk werker. Op vrijdagochtend kan er gebruik worden gemaakt van het spreekuur van de straatdokter. Er wordt gedaan aan sociale activering. Bezoekers kunnen er tekenen, schilderen, houtbewerken etcetera. Maar ook kunnen mensen er internetten, e-mailen en websites bouwen. Tevens is er ambulante woonbegelei-

ding. Er worden 40 kamers verhuurd, mensen krijgen begeleiding. Er staan nog vijftig mensen op de wachtlijst. Daarom wil De Ontmoeting dit jaar flink uitbreiden met 25 kamers. Het blijft echter lastig om geschikte ruimtes te vinden. Ook wil De Ontmoeting beginnen met een kleinschalige 24-uurs voorziening voor thuislozen. "Er zit een wereld van verschil tussen dak- en thuislozen", zegt Maarten, "Dakloosheid kan snel opgelost worden, als er maar genoeg ruimtes zijn. Mensen die thuisloos zijn hebben te maken met een sociaal isolement, verstoting, er is geen netwerk. Soms krijg je met een anonieme begrafenis: er komen twee hulpverleners, iemand van de sociale dienst, maar geen familie. Het is voorgekomen dat we het bericht kregen dat iemand dood op straat is gevonden. Voor iedereen een onbekende, maar het was een bezoeker van De Ontmoeting. We zijn met het hele team en een aantal bezoekers van het dienstencentrum naar de begrafenis geweest. Helaas was er helemaal niemand van de familie."

"Je zou er bijna moedeloos van worden," zegt Maarten. "Ik heb hier dertig collega's, en er werken hier ook zo'n dertig vrijwilligers. We hebben veel te doen. Al kan je iemand maar vijf minuten de tijd geven, geef hem dan warmte. Dit doet veel bij iemand". De bezieling van Maarten komt boven: "We werken hier vanuit christelijke achtergrond. Het is een andere drijfveer, maar het zelfde werk. Ik vind mijn inspiratie in Jezus Christus. Als herder van honderd schapen liet hij 99 schapen achter om het ene afgedwaalde schaap te redden. Zo gaat het ook in mijn werk."

In het werkveld kom je veel eenzaamheid tegen, veel sociale uitsluiting. Er is sprake van repressie in de stad. "Er is geen hart in de politiek", aldus Maarten. "Londen is de stad van de repressie, Parijs de stad van de clochards. Toch worden Algerijnen en verslaafden daar uitgekotst. Beleidsmakers kiezen hier voor de aanpak zoals in Londen. Je moet mensen niet wegjagen, je moet ze de opvang in krijgen. Er moeten juist meer

bedden en kamers komen voor daklozen. Er moet echter wel een harde aanpak van criminaliteit zijn". "In Parijs is er weinig beleid en weinig compassie voor de Algerijnen. Het clochard-bestaan lijkt romantisch, maar niemand kiest er toch voor om in de struiken te slapen? Laatst vond een collega iemand slapend vlakbij de Brienoordbrug. Midden in de regen. Hij had ook mijn vader of broer kunnen zijn".

In het werk probeert Maarten contact te leggen met de mensen en het vertrouwen op te bouwen. "Vertrouwen is belangrijk, zonder vertrouwen kan je niks doen. Ook binnen de hulpverlening is vertrouwen belangrijk. Dit vertrouwen moet je echter opbouwen. Daklozen zijn vaak wantrouwig, gedesillusioneerd. Er moet acceptatie zijn voordat je wat kan doen. Hierdoor kom je uit op 'onvoorwaardelijkheid'. Het betekent géven, ook als dit ten koste gaat van je zelf. Hier is echter goddelijke kracht voor nodig. Je kan je afvragen of onvoorwaardelijkheid wel bestaat, het vergeet namelijk ook niet oordelen. Je moet los kunnen werken van je eigen negatieve ervaringen, zoals afwijzing. Angst is een grote tegenstander. Ook hier kom je dan weer op die onvoorwaardelijkheid. Mensen zijn angstig voor daklozen. Dit geldt ook voor andere groepen, zoals verslaafden en allochtonen. Zelf ben ik beschermd opgevoed, maar toch hang ik naar het onbekende. Het is een drive. Hou interactie met anderen, blijf praten...."

Rondleiding in het dienstencentrum

We gaan weer drie deuren terug, naar 's Gravendijkwal 95. Wat al snel opvalt in het Dienstencentrum is de kleinschaligheid, en hoe netjes en opgeruimd het er is. Dit zie je niet vaak, zeker niet op televisie. De koffieruimte en keuken is op de derde etage. Het is een gezellige, lichte ruimte. We worden er hartelijk ontvangen door de groep bezoekers die er die dag aanwezig is. We drinken een bakkie mee met de bezoekers en raken al snel aan de praat. Als we uitleggen dat we van Denkraam zijn, ontstaat er al snel een discussie over het ingewikkelde taal-

gebruik in Denkraam. Toch begint een persoon weer te twijfelen: "of was het nou de Psy die ik gelezen heb?" We beloven een aantal Denkraams toe te sturen voor op de leestafel.

Het gesprek gaat al snel over hoe de bezoeker hier terecht is gekomen. Een leven met opnames in verschillende psychiatrische instellingen en een verslavingsachtergrond. "Ik kom hier vrijwel dagelijks", aldus de bezoeker, "het is hier veel gezelliger dan bij de grootschalige instellingen zoals het Leger des Heils, alhoewel ik daar naar toe bemiddeld ben". Dat het niet altijd koek en ei is binnen De Ontmoeting, blijkt als het meegenomen fototoestel in bewaking wordt gegeven. "Goed op je spullen let-

ten, hoor. Van alles wordt er gejat, zelfs mijn laatste beetje tandpasta en mijn ondergoed is gejat. Het is asociaal dat mensen van elkaar jatten, als dakloze heb je al niks."

Er wordt in deze ruimte niet gerookt, dat mag op de tweede etage bij de daarvoor bestemde rook-kappen. Iets wat en masse gedaan wordt, nadat de koffie is opgedronken. "Roken brengt toch de nodige problemen met zich mee", aldus Maarten, "Onlangs kreeg een collega het advies van de dokter om onmiddellijk te stoppen met roken, terwijl hij zijn leven lang nog nooit gerookt heeft." De rondleiding wordt voorgezet, nadat de ver slaggevers onder de rookkappen vandaan komen. Op de tweede etage is de creatieve ruimte.

Op de werkbanken wordt er getimmerd en gekleid, terwijl een tafel verder een

groepje mensen onverstoord een spelletje Rummicup speelt. "Wordt hier nou nooit gevloekt? En hoe wordt er dan mee omgegaan?" vragen we aan Maarten. "Natuurlijk komt dat wel eens voor", zegt Maarten, "en het doet me pijn als het gebeurt. Ook hier komt dan de onvoorwaardelijkheid naar voren. Enerzijds wil je mensen de ruimte geven zichzelf te zijn. Anderzijds willen we mensen een veilige, beschermde plek bieden. Mensen worden aangesproken als ze vloeken. Ik probeer dan ook uit te leggen wat het vloeken voor mij betekent en wat het met me doet."

Nu is er een ontspannen sfeer in het gebouw. Een beschermde, veilige plek waar mensen zichzelf kunnen zijn is het zeker. Helaas is dit niet altijd het geval. De harde wereld komt soms wel eens binnen. "Zo is er iemand een keer met een mes bewerkt, vlak bij de hartstreek", zegt Maarten, "Dan wordt de persoon uiteraard direct geschorst." Het is gelukkig maar een incident, maar je moet er wel mee om kunnen gaan. "Op basis van vertrouwen in de mens, én op basis van onvoorwaardelijkheid, laten we de persoon weer toe. We willen niemand in de kou laten staan".

"Het is wel eens lastig, maar als je kijkt naar de schrijnende situaties die we meemaken, dan realiseren we des te meer dat het broodnodig is wat we doen. Dan denk je wel eens na over de maatschappij. We gaan dan niet bij de pakken neer zitten. Nee, het motiveert ons weer om dat stapje extra te zetten en een stukje thuis terug te geven aan de mensen die aan de rand van de samenleving verkeren". Al met al is het een mooie ruimte, te midden tussen het drukke stadsverkeer en de uiterst gevarieerde horeca-aangelegenheden die Rotterdam rijk is. Het lijkt zo onopvallend, dat je er bijna voorbij loopt. "Hoe komen mensen hier terecht?", vragen we nog. "De meeste mensen die hier komen, worden meegenomen door andere mensen", aldus Maarten, "mond op mond reclame dus".

Bas van Bellen en Erwin Tukker.

Fotografie: Erwin Tukker